

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗДІЙСНЕННІ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Збірник
матеріалів III-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

**14-16 квітня 2021 року,
м. Одеса**

У Збірнику опубліковано матеріали III-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», яка проходила 14-16 квітня 2021 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою Одеської національної академії харчових технологій від 06.04.2021, протокол № 13.

Матеріали, занесені до Збірника, друкуються за авторськими оригіналами. За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України, Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, доктора технічних наук, професора Б.В. Єгорова.

Укладач Л.Д. Риженко

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор, академік НАН України (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	директор Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцент
Ланженко Л.О.	начальник Навчально-методичного відділу НЦООП, к.т.н., доцент
Кручек О.А.	начальник Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦІКТ, к.ф.-м.н., доцент
Мураховський В.Г.	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Агєєва І.М.	декан факультету менеджменту, маркетингу і логістики, к.е.н., доцент
Зімін О.В.	декан факультету низькотемпературної техніки та інженерної механіки, к.т.н., доцент
Купріна Н.М.	декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к.е.н., доцент
Ліщенко Н.В.	декан факультету комп'ютерних систем та автоматизації, д.т.н., професор
Саркісян Г.О.	декан факультету технології вина та туристичного бізнесу, к.т.н., доцент
Соц С.М.	декан факультету технології зерна і зернового бізнесу, к.т.н., доцент
Ткач В.О.	декан факультету інноваційних технологій харчування і ресторанно-готельного бізнесу, д.е.н., професор
Шарахматова Т.Є.	декан факультету технології та товарознавства харчових продуктів і продовольчого бізнесу, к.т.н., доцент
Шестопапов С.В.	декан факультету комп'ютерної інженерії, програмування та кіберзахисту, к.т.н., доцент
Шпирко Т.В.	декан факультету нафти, газу та екології, к.т.н., доцент

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 378.4.08.43:167.1
ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ
УСУНЕННЯ

Ф.А. Трішин, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Основа ефективного застосування дистанційного навчання – це технологічна готовність викладачів, студентів і ЗВО, а також ґрунтовна методична підготовка кожної дисципліни, вибір оптимальної моделі навчального процесу, визначена послідовність дій, деталізована підготовка і занять і самостійної роботи студентів.

На сучасному етапі освіта у закладах вищої освіти визначається високою інтеграцією інформаційно-комунікативних технологій у процес навчання, які дозволяють перетворити форми і методи традиційного підходу до навчання і інтенсифікувати процес навчання.

Для аналізу організації дистанційного навчання в Одеській національній академії харчових технологій (ОНАХТ) було проведено опитування серед науково-педагогічних працівників та здобувачів всіх факультетів денної форми навчання. В опитуванні взяли участь 448 науково-педагогічних працівників (НПП) різних кафедр ОНАХТ. Метою анкетування став моніторинг поточної ситуації щодо стану дистанційного надання освітніх послуг та пошук ресурсів підвищення їхньої якості.

У відповідях на питання «Які ресурси Ви використовуєте під час викладання?» стало зрозуміло, що з переходом на дистанційне навчання НПП для викладання використовують: Zoom – 98,4 %, Moodle – 74,5 %, Google Classroom – 8,9 %, електронну пошту, месенджери типу Viber, Telegram, WhatsApp – 87,0 %, Hangouts Meet – 2 %, Microsoft Teams – 2 %; при цьому викладачами поєднуються декілька варіантів ресурсів для викладання.

Для опанування інформаційних технологій 95,5 % викладачів (рис. 1) проходили навчання за переглядом відеоматеріалів, демонстраційних матеріалів ОНАХТ, проходження онлайн конференцій.

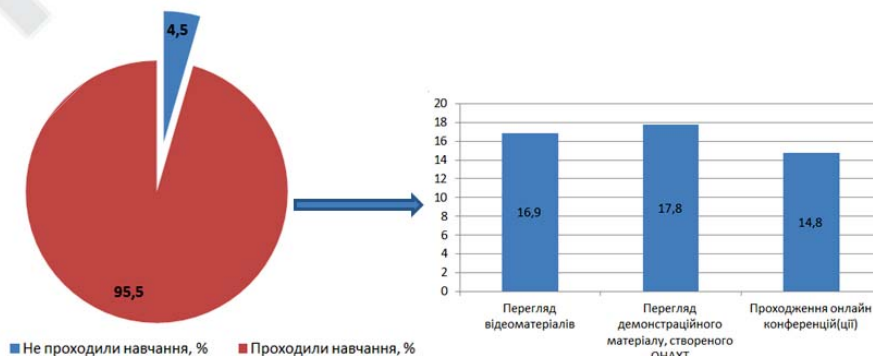

Рис. 1 Чи проходили Ви впродовж карантину самостійно онлайн навчання (курси, вебінари, відеолекції тощо) на освітніх платформах?

Але при цьому 27,1 % викладачів хотіли б пройти платні курси з підвищення кваліфікації щодо використання дистанційних технологій (72,9 % не хотіли б проходити платне підвищення кваліфікації).

При відповідях на питання «Якщо у ході дистанційного навчання Ви стикалися з труднощами у використанні дистанційних технологій, то це?» (рис. 2) більше 65 % опитуваних викладачів зазначили, що найбільшою складністю стала «відсутність або нестабільність інтернет-зв'язку».

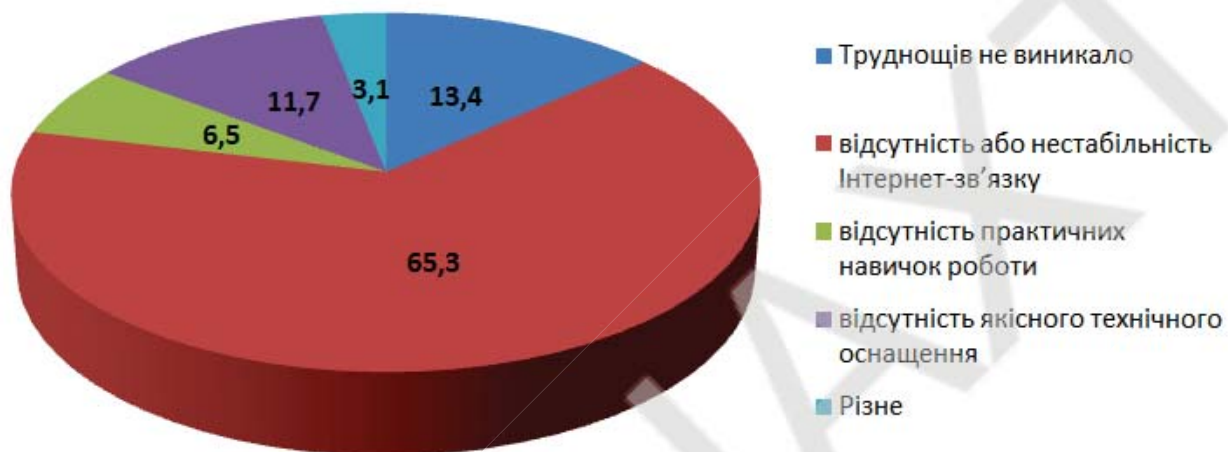

Рис. 2 Якщо у ході дистанційного навчання Ви стикалися з труднощами у використанні дистанційних технологій, то це?

У ході аналізу питання «Чи задоволені Ви комунікацією зі студентами?» (рис. 3) визначено, що дистанційне навчання порушує комунікацію зі здобувачами, при цьому 21,1 % викладачів зазначили, що порушення відбувається через складність контролю реакції студента на матеріал, який викладається; а 18,2 % надали відповідь «хочеться живого спілкування».

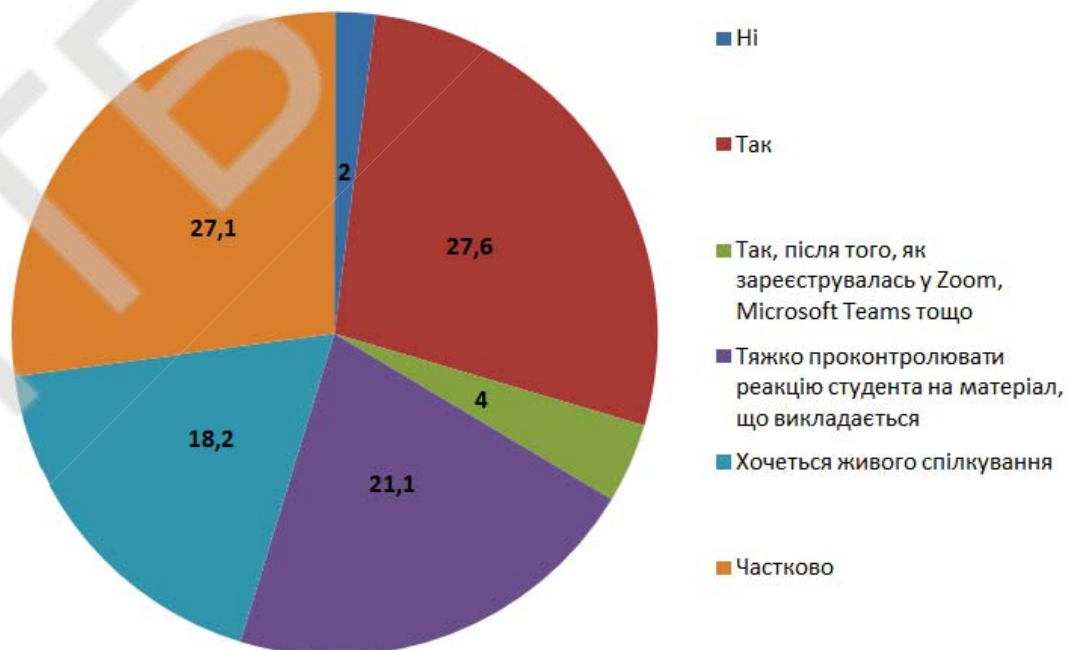

Рис. 3 Чи задоволені Ви комунікацією зі студентами?

Але при цьому відвідуваність занять здобувачами практично не змінилась у порівнянні з традиційним навчанням (рис. 4).

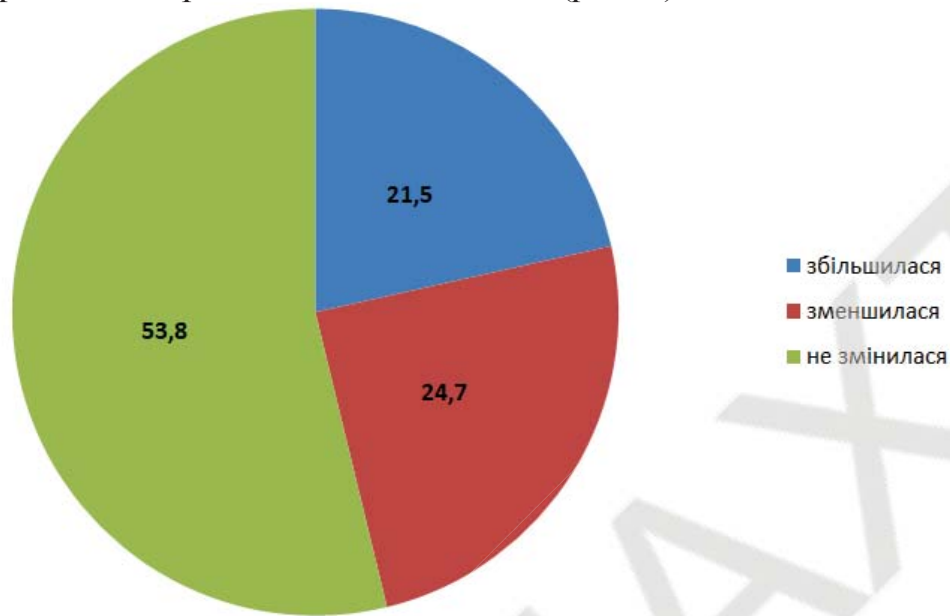

Рис. 4 Як змінилася відвідуваність здобувачів освіти в період дистанційного навчання порівняно з традиційним?

Для збереження мотивації, засвоюваності матеріалу, відвідувань занять для викладання застосовуються різні способи подачі матеріалу (рис. 5): 64,4 % опитаних для викладання лекційного матеріалу застосовують презентації в *Power Point*; 13 % – через демонстрацію матеріалів, виконаних в *Microsoft Word*.

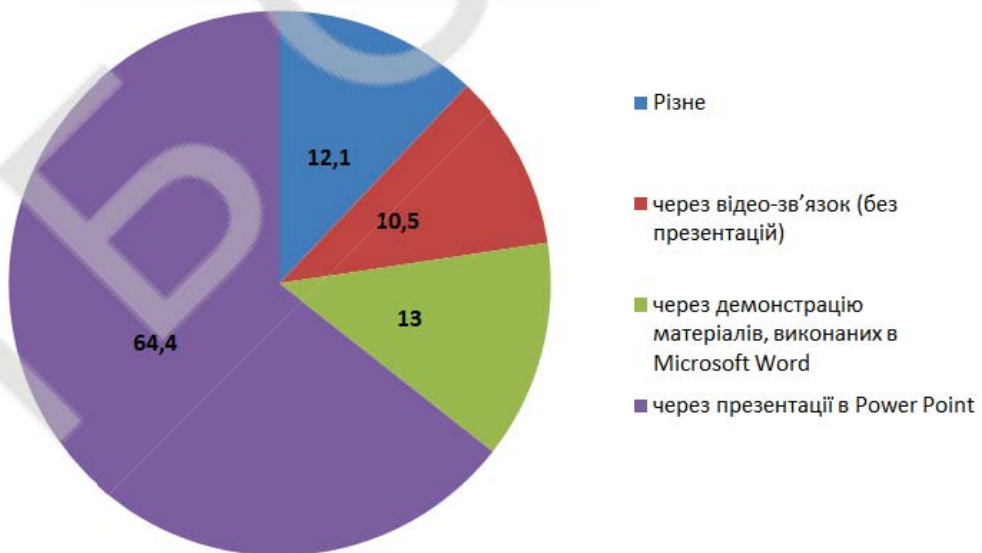

Рис. 5 Яким чином Ви викладаєте лекційний матеріал?

Завдяки сучасним способам подачі матеріалу викладачам вдалося зберегти рівень опанування студентами дисциплін в умовах дистанційного навчання (рис. 6). Інформацію аналізували за курсами, на яких проводяться заняття викладачами.

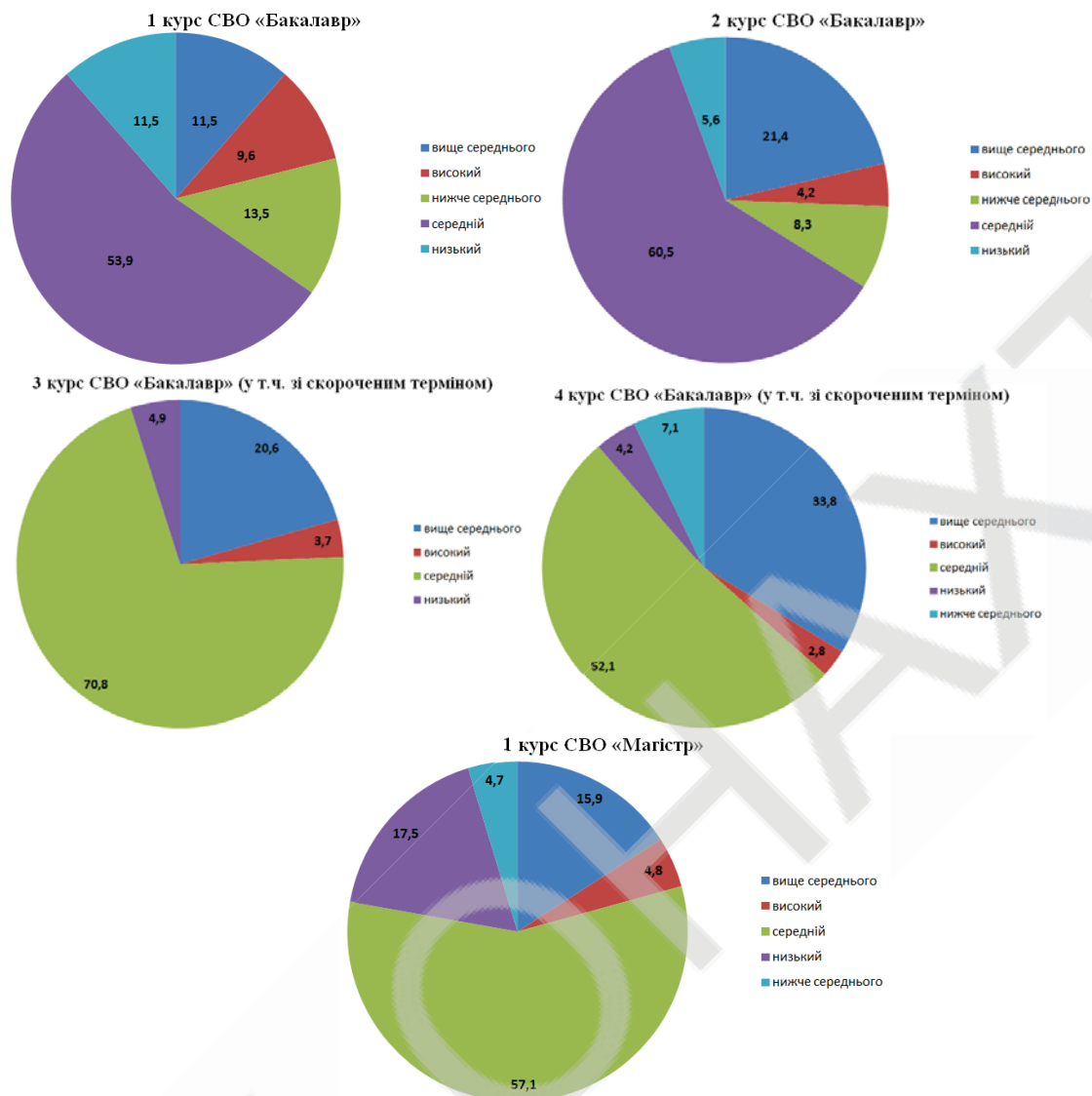

Рис. 6 Як Ви вважаєте, рівень опанування студентами дисциплін в умовах дистанційного навчання змінився?

Для проведення контролю знань викладачами кафедр ОНАХТ використовуються різні способи, які практично рівномірно розподілені між собою (рис. 7): 19,2 % застосовують опитування через платформи Zoom, Moodle та завдання, надіслані на електронну пошту у поєднанні з онлайн-тестуванням; 19,1 % застосовують онлайн-тестування; 16,7 % застосовують опитування через платформи Zoom, Moodle тощо.

Складнощі в оцінюванні знань, набутих студентами у дистанційній формі звичайно виникали (рис. 8): у 46,2 % через низький контроль за самостійністю виконання завдань; у 17,4 % через відсутність живого спілкування. При цьому 27,9 % зазначили, що складнощі були відсутні.

Баланс робочого часу і відпочинку втримати важко (рис. 9), і лише 10,6 % опитуваних зазначили, що «так, було достатньо часу для відпочинку»; 37,8 % відповіли, що «вдавалося частково, інколи часу для відпочинку бракувало»; 22,8 % зазначили, що «часу було достатньо, але варто зауважити про надмірне проведення часу за монітором комп'ютера».

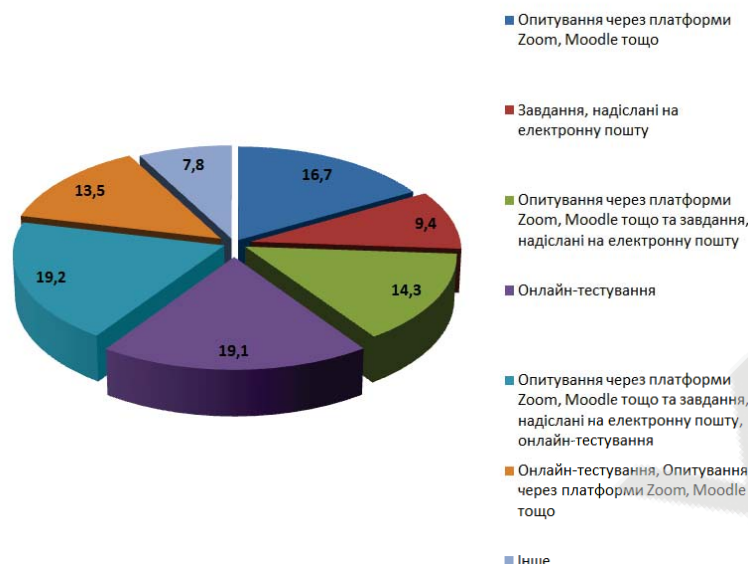

Рис. 7 У якій спосіб Ви проводите поточний контроль знань?

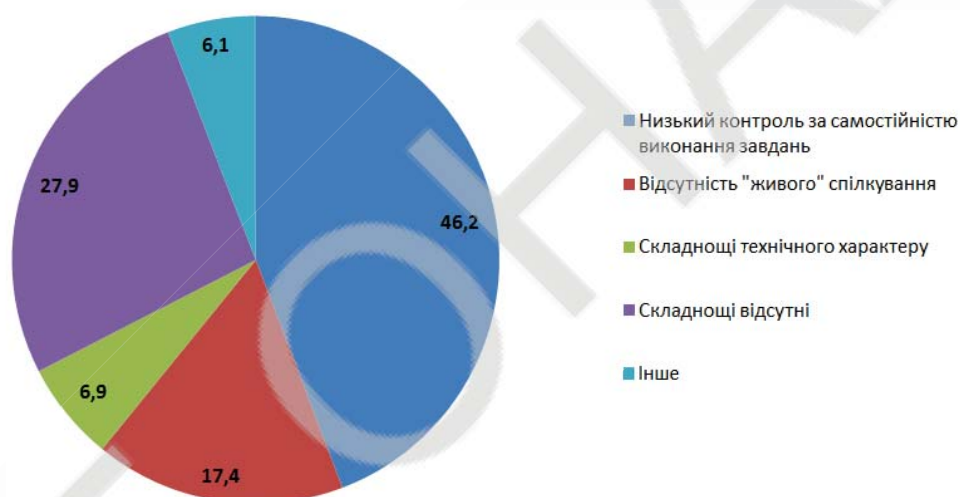

Рис. 8 Як Ви вважаєте, які складнощі в оцінюванні знань, набутих студентами у дистанційній формі?

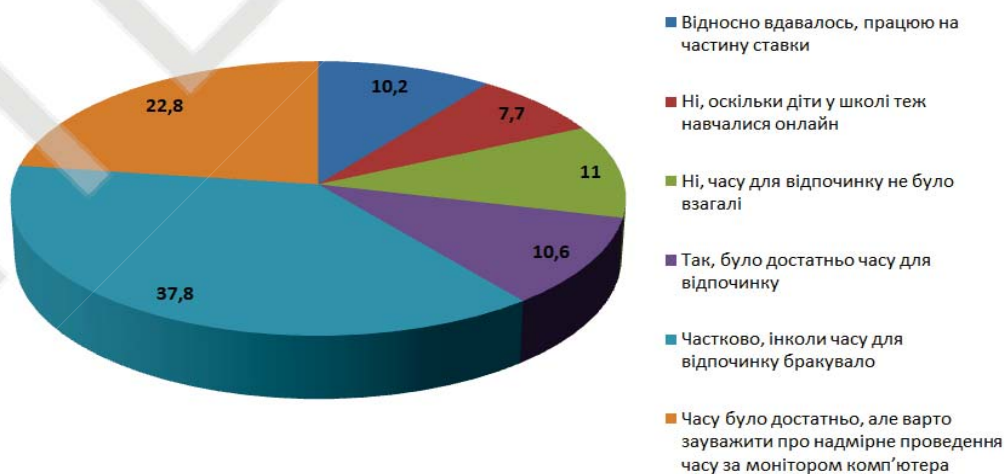

Рис. 9 Чи вдавалося Вам втримувати баланс робочого часу і відпочинку?

Сучасність диктує свої умови, тому 83,4 % опитаних викладачів вважають, що перспектива розвитку технологій і використання їх в змішаному навчанні (використання аудиторних занять з дистанційними технологіями) є і вбачають **наступні переваги дистанційного навчання**:

- ✓ Захищеність здоров'я (зменшення передачі вірусних захворювань);
- ✓ Економія часу на дорогу;
- ✓ Підвищення мобільності викладачів та студентів;
- ✓ Підвищення технічних можливостей демонстрації матеріалу за темами дисциплін;
- ✓ Комфортні умови проведення занять;
- ✓ Можливість перегляду записів занять, подальше створення відеороликів;
- ✓ Покращення навиків володіння інформаційними технологіями.

3,6 % опитаних викладачів не вбачають перспектив у розвитку технологій і використання їх в змішаному навчанні (використання аудиторних занять з дистанційними технологіями), а 13,0 % не змогли визначитись, але викладачами були зазначені **наступні недоліки дистанційного навчання**:

- ✓ Відсутність «живого» спілкування;
- ✓ Зниження рівня оцінювання знань здобувачів;
- ✓ Зниження рівня сприймання здобувачами матеріалу, що викладається;
- ✓ Зниження самодисципліни (самоорганізації) серед викладачів та здобувачів;
- ✓ Нестабільність Інтернет-зв'язку, виникнення технічних складнощів;
- ✓ Недостатня комунікація між студентом та викладачем;
- ✓ Швидка виснажливість під час онлайн викладання;
- ✓ Зниження індивідуального підходу до навчання здобувачів.

В опитуванні серед здобувачів Одеської національної академії харчових технологій прийняли участь 3120 здобувачів всіх факультетів ОНАХТ, що складає близько 85 %.

В умовах дистанційного навчання важливим є своєчасне інформування здобувачів про зміни в освітньому процесі. І аналіз питання «Чи відбувається своєчасне інформування Вас про зміни в процесі дистанційного навчання?» (рис. 10) довід, що більшість здобувачів своєчасно проінформовані.

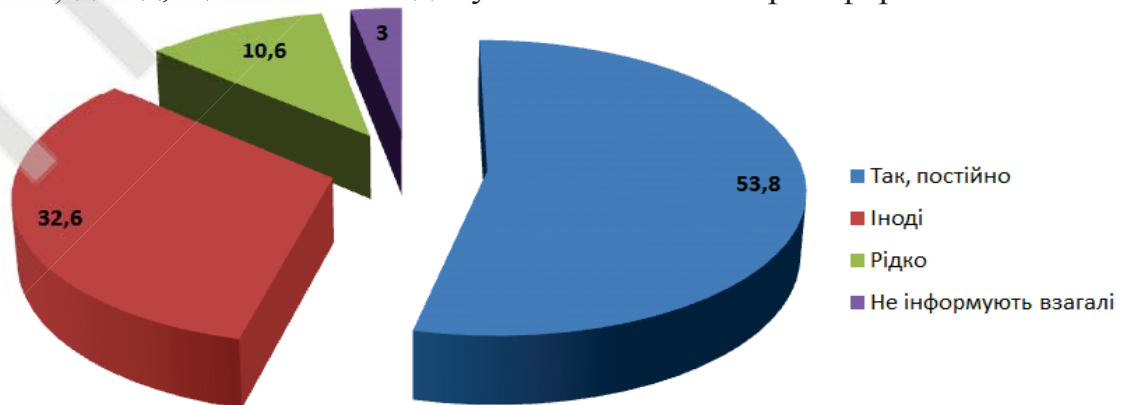

Рис. 10 Чи відбувається своєчасне інформування Вас про зміни в процесі дистанційного навчання?

За відповідями здобувачів ОНАХТ (рис. 11) видно, що для здобувачів застосовуються різні форми робіт в електронному навчанні: 28,3 % – онлайн-тестування; 26,4 % – розміщення навчальних матеріалів; 22,7 % – видача завдань для самостійного виконання тощо.

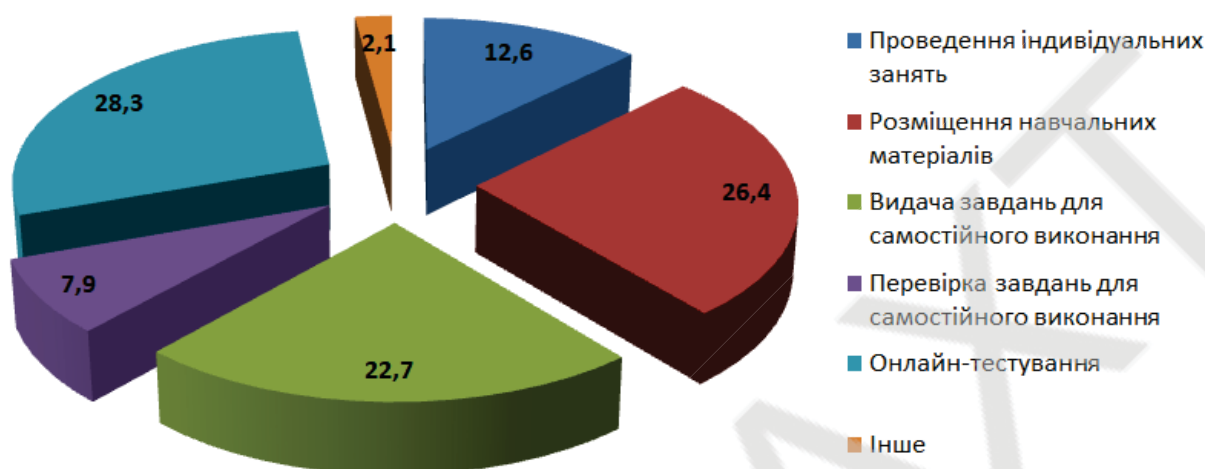

Рис. 11 Які форми робіт найчастіше використовують викладачі в електронному навчанні?

При цьому для навчання (рис. 12) 48,1 % здобувачів застосовує мобільний телефон; 33,9 % – ноутбук; 14,4 % – персональний комп'ютер; 3,6 % – планшет.

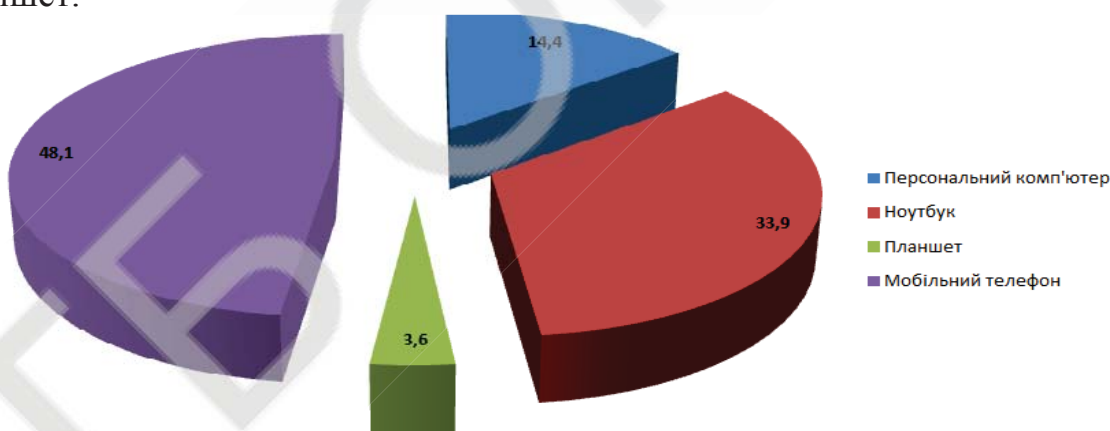

Рис. 12 Які гаджети Ви застосовуєте для навчання?

Нові умови дистанційного навчання на всіх вплинули по-різному, тому адаптування проходило індивідуально і аналіз проводився в цілому за всіма здобувачами та за відповідними курсами навчання (рис. 13).

Рівень мотивації до навчання у здобувачів в рамках дистанційної форми зазнав змін, тому при аналізі проблем дистанційного навчання провели аналіз серед усіх курсів здобувачів ОНАХТ (рис. 14).

В цілому задоволеність дистанційним навчанням у здобувачів зберіглася, що показав аналіз питання «Чи задоволені Ви процесом навчання в дистанційному режимі?» (рис. 15).

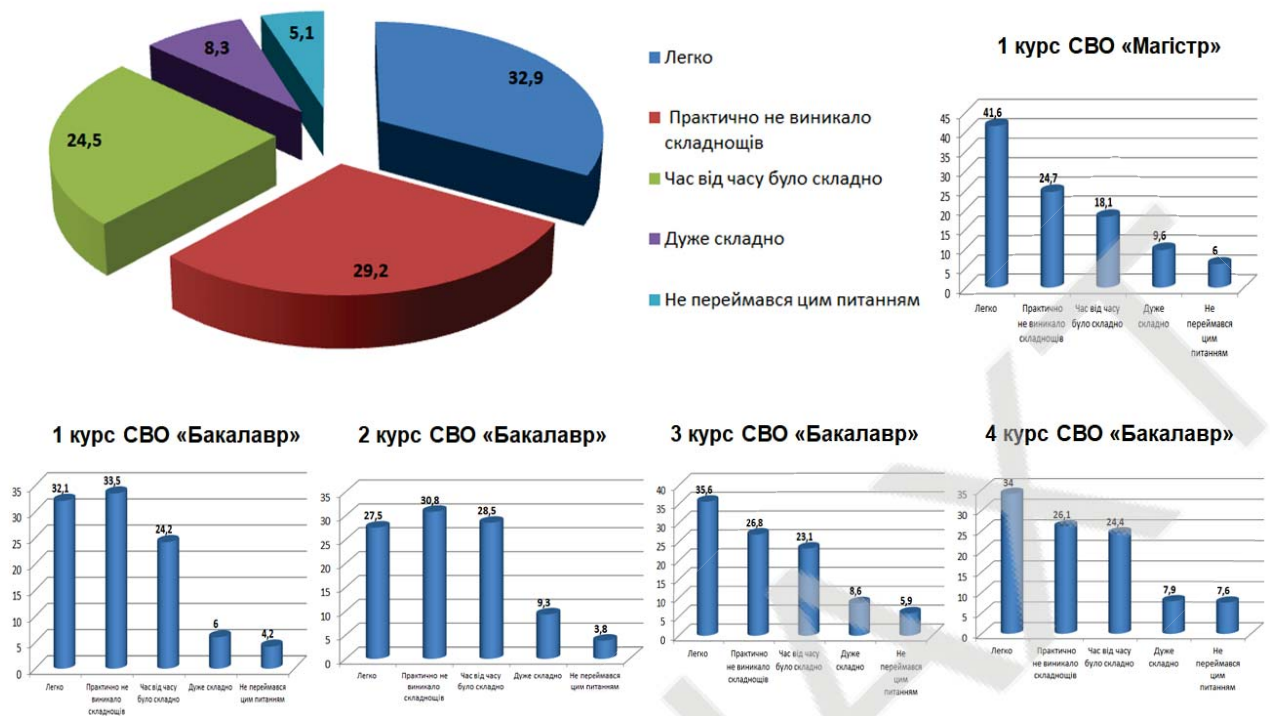

Рис. 13 Як Ви адаптувалися до нових умов дистанційного навчання?

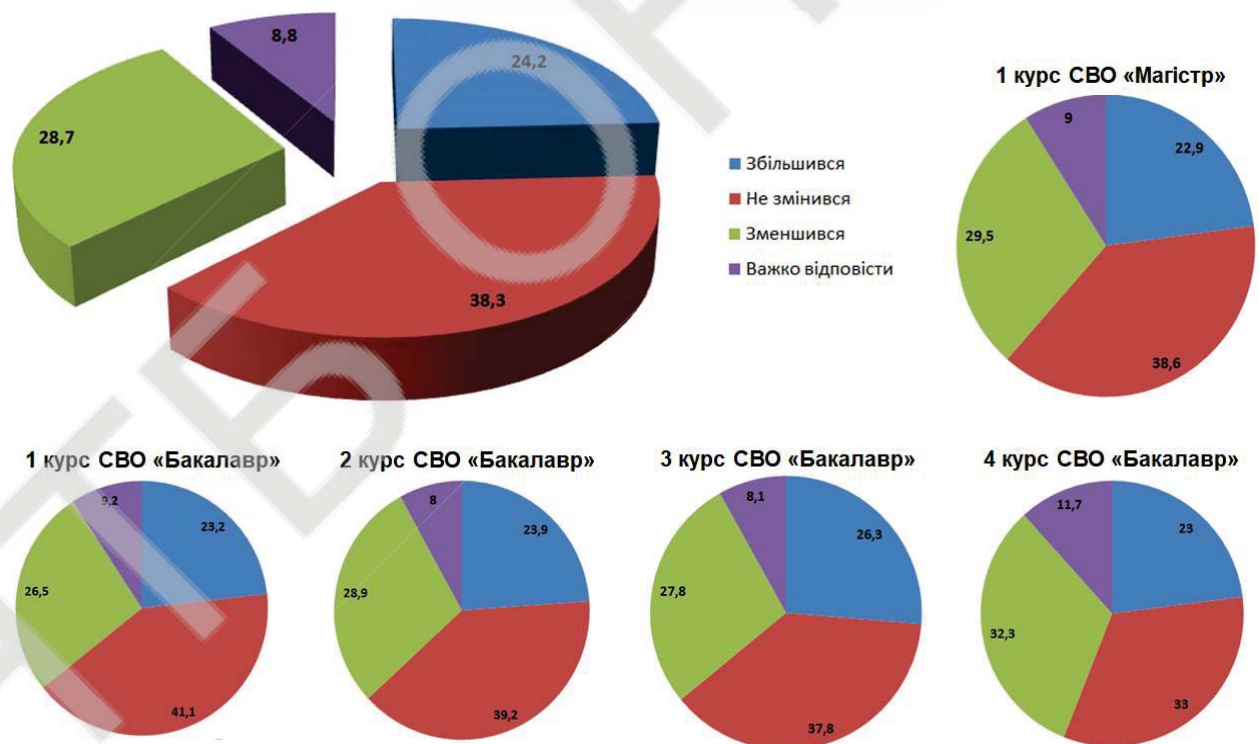

Рис. 14 Як змінився у Вас рівень мотивації до навчання в рамках дистанційної форми?

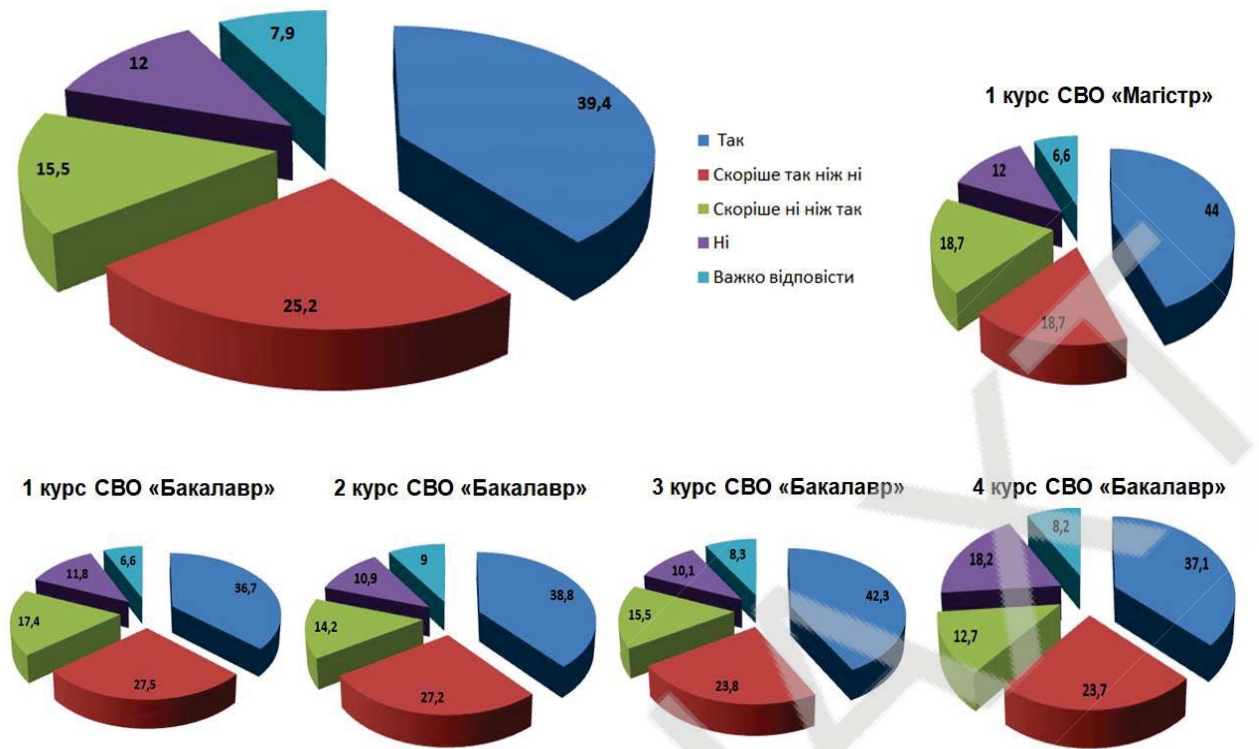

Рис. 15 Чи задоволені Ви процесом навчання в дистанційному режимі?

У процесі навчання здобувачі використовували різні дистанційні інструменти та поєднували їх між собою:

28,4 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Автоматизовану систему «Розклад», Moodle та Zoom;

25,4 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Автоматизовану систему «Розклад», Moodle та Zoom та презентації;

24 % опитаних здобувачів використовують всі запропоновані види інструментів для навчання;

7,5 % опитаних здобувачів використовують тільки Zoom;

5,5 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Автоматизовану систему «Розклад», Zoom;

3,4 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Moodle, Zoom

2,2 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Автоматизовану систему «Розклад», Презентації, Zoom;

1,5 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Moodle та Zoom та презентації;

1,3 % опитаних здобувачів поєднують у процесі навчання Автоматизовану систему «Розклад», Moodle, Zoom, Microsoft Teams;

0,8 % опитаних здобувачів використовують тільки Автоматизовану систему «Розклад».

З точки зору здобувачів навчальне навантаження в період карантину на них в цілому збільшилось (28,1 %), в цілому зменшилось (16,8 %), не змінилось (35,6 %), 19,5 % здобувачів важко було відповісти на питання (рис. 16).

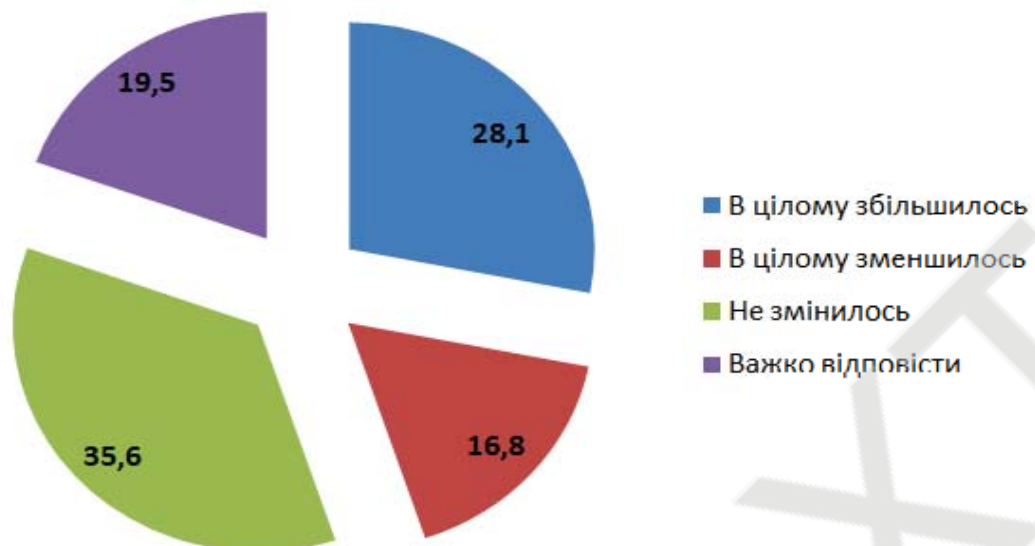

Рис. 16 Як, на ваш погляд, змінилося навчальне навантаження на студентів в період карантину?

Здобувачі в цілому високо оцінили роботу викладацького складу (рис. 17): на питання «Як Ви оцінюєте роботу викладацького складу в рамках дистанційного навчання» 43,4 % здобувачів надали відповідь «відмінно, все зрозуміло і цікаво»; лише 7,3 % надали відповідь «погано, теми не розумію».

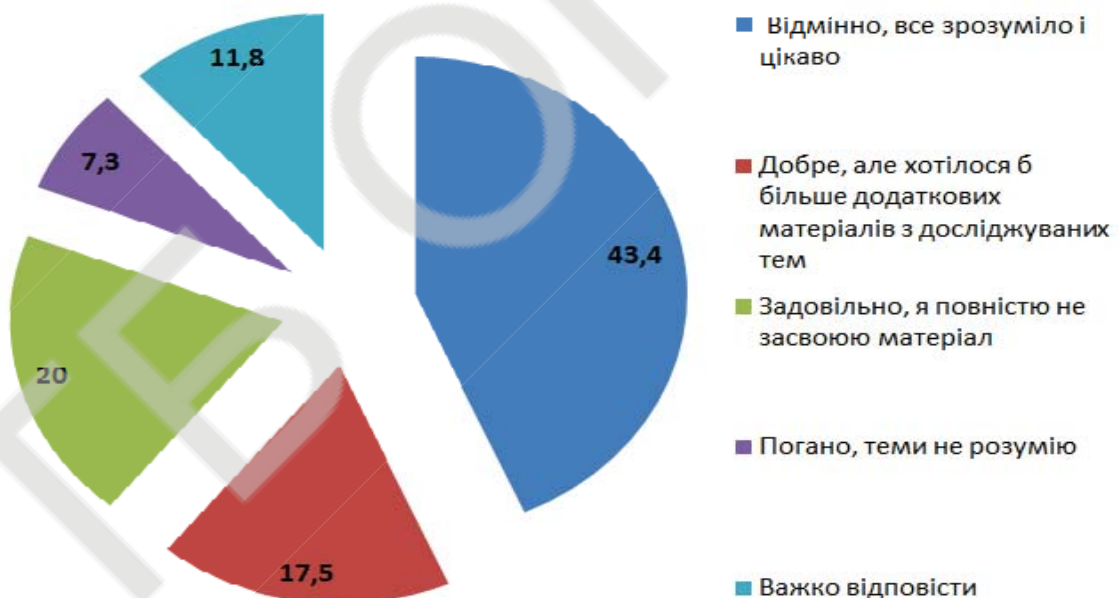

Рис. 17 Як Ви оцінюєте роботу викладацького складу в рамках дистанційного навчання?

Зрозумілим є, що під час дистанційного навчання у здобувачів виникали труднощі, і 23,8 % здобувачів їх пов'язують зі складністю виконання практичних завдань; 20,4 % з великим обсягом поставлених матеріалів тощо (рис. 18).

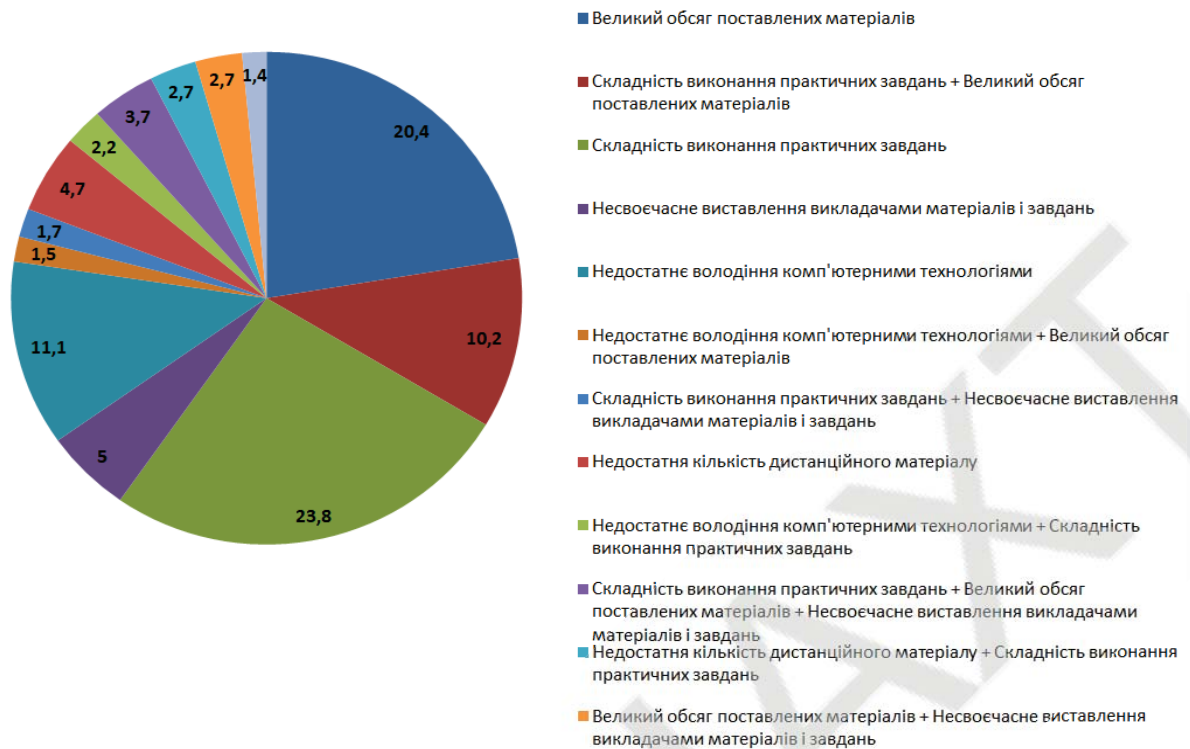

Рис. 18 З якими труднощами Ви зіткнулися в процесі дистанційного навчання?

Причини задоволеності дистанційним навчанням для здобувачів розділилися так, як наведено на рис. 19.

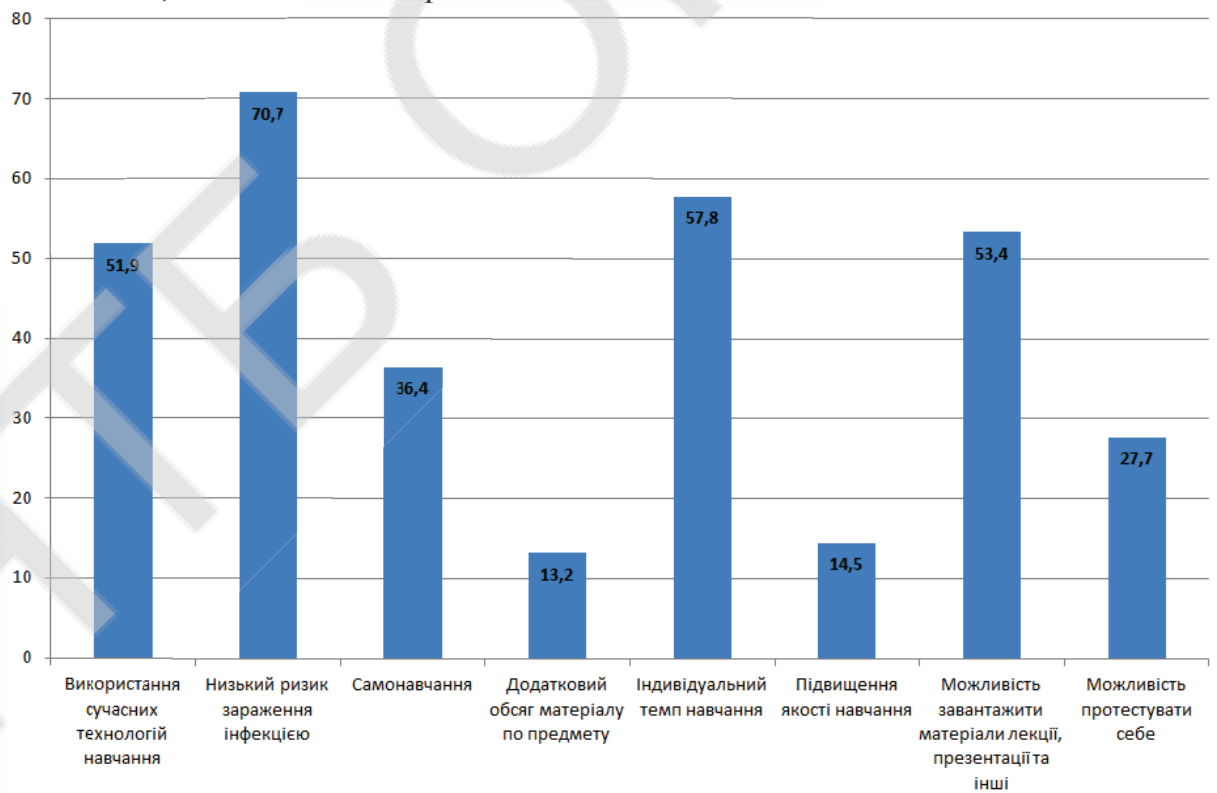

Рис. 19 Що Вам сподобалося при навчанні в дистанційному режимі?

А перевагами дистанційного навчання, з точки зору здобувачів ОНАХТ, стали ті, що наведені на рис. 20.

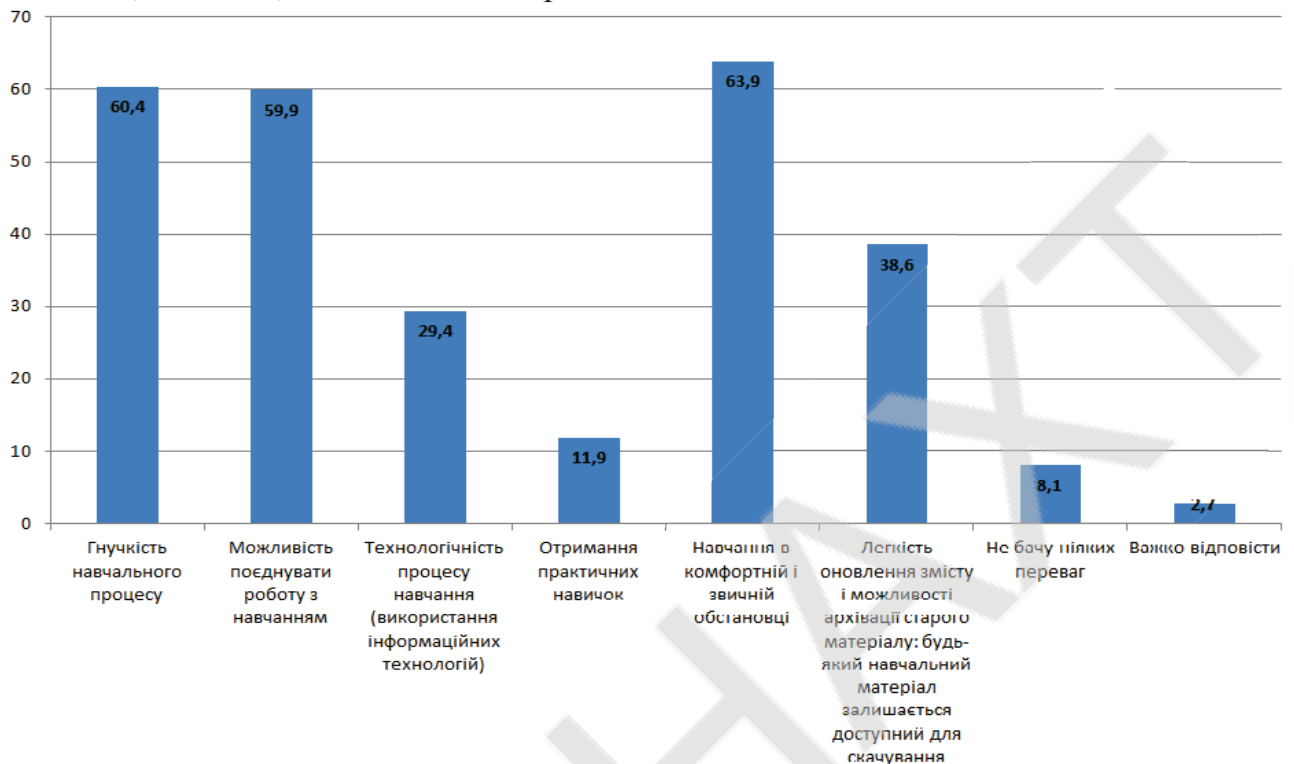

Рис. 20 Які переваги електронного навчання на даний момент найбільш важливі для Вас?

Проаналізувавши всі анкети науково-педагогічного персоналу кафедр та здобувачів факультетів Одеської національної академії харчових технологій, були зроблені висновки та надані наступні пропозиції щодо покращення організації дистанційного навчання:

- Використання дистанційних технологій у подальшому для співбесід, масових консультацій, міжнародного обміну інформацією тощо.
- За розкладом максимум 2 лекції на день.
- Проведення семінарів щодо навчання роботи на інших платформах для проведення занять.
- Частіше проводити опитування здобувачів та реалізовувати відповіді на практиці.
- Забезпечення сучасними технічними засобами викладачів.
- Знизити тривалість проведення лекційного матеріалу.
- Проводити безкоштовне навчання із використання засобів онлайн навчання.
- Розширити можливості Moodle.
- Зобов'язання студентів обов'язково використовувати відеокамери.
- Проведення курсів, вебінарів, семінарів тощо з підвищення кваліфікації.
- Для якісного викладання встановити обмеження за часом для лекцій в он-лайн.

ЗМІСТ

	ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	3
1	ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ Ф.А. Трішин, Н.О. Дец, Л.О. Ланженко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	3
2	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ 2020: НАВЧАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ АБО ПЕРСПЕКТИВНИЙ ФОРМАТ НАВЧАННЯ? Н.В. Ліщенко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	15
3	СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ Ю.К. Корнієнко, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса	22
	СЕКЦІЯ 1	29
4	ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ В.О. Карашук, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ	29
5	БІНАРНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ З ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ТЕМУ «СКЛАДАННЯ ФОРМИ 4-МТП» В.В. Протасов, ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ», м. Житомир	31
6	ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ Н.П. Гайналь, П.П. Звонар, Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ	34
7	ПРОФЕСІЙНО ЗОРІЄНТОВАНА МОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ Л.Г. Русалкіна, Одеський національний медичний університет, м. Одеса	35
8	ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПОЧАТКІВЦІВ ХІРУРГІВ В.Г. Шевченко, Б.С. Запорожченко, К.В. Кравець, Одеський національний медичний університет, м. Одеса	36
9	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ С.І. Богату, Одеський національний медичний університет, м. Одеса	37
10	АВТОНОМНА МОДЕЛЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ О.А. Власюк, Т.П. Дараган, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ	40
11	ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ» НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ Л.Ф. Горзов, Е.М. Данко, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород	43

ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У III-й ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ
2. ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж КНТЕУ»
3. Івано-Франківський національний медичний університет
4. Одеський національний медичний університет
5. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ
6. ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
7. Херсонська державна морська академія
8. Kyiv National University of Technologies and Design
9. Харківський національний університет радіоелектроніки
10. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
11. Львівський національний університет імені Івана Франка
12. Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, м. Переяслав
13. Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
14. Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця
15. Харківський національний університет внутрішніх справ
16. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ
17. Національний університет харчових технологій, м. Київ
18. Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, м. Сєверодонецьк
19. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
20. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
21. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
22. Київський національний торговельно-економічний університет
23. Одеський національний політехнічний університет
24. Покровський педагогічний фаховий коледж, м. Покровськ
25. Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ